

Jaarverslag 2013

*Wetenschappelijk
Instituut voor het CDA*

Inhoud

- Voorwoord Raymond Gradus en Theo Bovens
- Rapporten, presentaties, bijeenkomsten en symposia
- Christen Democratische Verkenningen
- Samenwerking met de partij, het Steenkamp Instituut, CDJA en de Bestuurdersvereniging
- Het WI in Europa
- Organisatie en personeel
- Communicatie

Bijlage 1 Publicaties, media-optredens en presentaties van het WI

Bijlage 2 Beschikbare rapporten van het WI

Voorwoord

Het jaar 2013 stond voornamelijk in het teken van een tweetal zaken. Een reorganisatie van het instituut was noodzakelijk na de forse budgetkorting als gevolg van de verkiezingen voor de Tweede Kamer. In dit kader werd ook een vriendenactie opgestart en werden de eerste fellows benoemd. Het is goed om te constateren dat de financiële vooruitzichten voor 2014 weer als gezond bestempeld kunnen worden. Ook werd een aanvang genomen met de uitvoering van het meerjarig werkplan *De vitale samenleving*, dat in de bestuursvergadering van 22 mei 2013 werd vastgesteld. Hierin ook de nodige aandacht voor een andere werkwijze van het WI, waardoor belangrijke maatschappelijke thema's worden ingebed in een (denk)proces van kennisvalorisatie.

In 2013 verschenen er drie rapporten in lijn met ons meerjarige werkprogramma *De vitale samenleving*. In januari werd het WI-rapport *Geloof in de samenleving*, over levensbeschouwing en zingeving in de breedste zin van het woord, gepresenteerd. Ook in een rapport eind oktober over duurzaamheid stond de idee van de vitale samenleving centraal. In dit rapport is gekozen voor een benadering vanuit de samenleving wat ons zien dat er heel veel initiatieven zijn zoals lokale energiecoöperaties of bedrijven die met duurzaamheid bezig zijn. Tot slot is het concept van de vitale samenleving uitgewerkt in een zogeheten periscoop: een korte studie die als doel heeft om de maatschappelijk onderneming een nieuwe impuls te geven. Deze is in december aan Sybrand van Haersma Buma aangeboden.

Eerder heeft de commissie-Rombouts geadviseerd dat het WI inspirerende bijeenkomsten organiseert en expertise van buiten mobiliseert. In dit verband verdienen de halfjaarlijkse bijeenkomsten van de Stichtingsraad vermelding. In april stond het vraagstuk van de toekomstbestendigheid van de zorg centraal. Na de inleidingen van Ab Klink en Pieter Hasekamp (Zorgverzekeraars Nederland) vond een boeiende discussie plaats met de zaal. De oktoberbijeenkomst stond in het teken van de drie decentralisatieoperaties en aan het panel namen deel Maarten Allers (RUG), Kees Jan de Vet (VNG) en Edo Haan (wethouder Gemeente Zoetermeer). Tot slot werd het meerjarige programma van het WI op 5 juni aan een kritische reflectie onderworpen door Paul Schnabel (oud-directeur van het SCP).

Ook dit jaar werden de nodige initiatieven genomen om te komen tot een brede verspreiding van de gedachtevorming binnen het WI. Sinds 2008 stuurt het WI nieuwsbrieven naar geïnteresseerden. Ook dit jaar is het aantal abonnees met enkele honderden gegroeid. Abonnees blijven hierdoor tweemaandelijks op de hoogte van de activiteiten en publicaties van het WI. Ook via diverse social media als facebook en twitter houdt het WI leden en belangstellenden op de hoogte van aankondigingen van activiteiten en van verschenen artikelen. Samenwerking met diverse geledingen binnen de partij vindt plaats onder ander in de vorm van bijeenkomsten van het Jong WI, de samenwerking met de TalentAcademie van het SteenkampInstituut en deelname van het WI aan visie- en metagroepen.

Ook in menige beleidsdiscussie mengde het WI zich met een (kranten)artikel of een andere publicatie. Dit gold voor thema's met betrekking tot de winkeltijden en loonmatiging maar ook over in- en uitbesteding en tolerantie. Voorts was volgens velen de kwaliteit van het tijdschrift *Christen Democratische Verkenningen* in 2013 onverminderd hoog. Dank gaat uit naar de auteurs en medewerkers van het WI die dit mogelijk maakten.

Raymond Gradus
Directeur Wetenschappelijk Instituut voor het CDA

Theo Bovens
Voorzitter WI voor het CDA

Rapporten, presentaties, bijeenkomsten en symposia

Rapport: *Geloof in de samenleving*

Auteur: Maarten Neuteboom

Verschijningsdatum: 8 april 2013

Aangeboden aan: Ruth Peetoom (partijvoorzitter) en Madeleine van Toorenborg (CDA Tweede Kamerlid)

Presentatievorm: symposium op 8 april 2013

Inhoud rapport: In het gepresenteerde rapport staat de vraag centraal wat de veranderingen in het religieuze en levensbeschouwelijke landschap van Nederland betekenen voor de maatschappelijke verhoudingen. Welke plaats heeft het geloof in de samenleving en hoe moet de overheid zich daartoe verhouden? Omdat religie, samenleving en overheid veranderen, vragen beginselen als de scheiding van kerk en staat, de neutraliteit van de overheid en de godsdienstvrijheid om een heroriëntatie. In de christendemocratie zijn vrijheid en pluriformiteit van wezenlijk belang voor mens en maatschappij. We dienen daarbij tevens oog te hebben voor de doorwerking van religie en levensbeschouwing in de samenleving, onder meer als bron van immateriële waarden.

Begeleidingscommissie: prof. mr. dr. S.C. van Bijsterveld (voorzitter), prof.dr. R.H.J.M. Gradus, mr. M. Neuteboom (secretaris), prof. mr. dr. B.P. Vermeulen, drs. W.C. Sterk (adviseur) (tot september 2012), dr. M.M. van Toorenborg (adviseur) (vanaf september 2012), mr. dr. B.D. Hengstmengel, prof. dr. E.P.N.M. Borgman, prof. mr. A. Soeteman.

Follow-up:

Enkele media uitingen

- [‘Geloof in de samenleving’](#), interview met Maarten Neuteboom - Bestuursforum (mei 2013)
- [‘Samenleving is niet slechter geworden van de kerk’](#), interview met Maarten Neuteboom - ND (9 april 2013)
- [‘Comeback CDA’](#), column Bart-Jan Spruyt op dagelijksestandaard.nl (april 2013)

Bijeenkomst: *Symposium Stichtingsraad ‘Kwaliteit als medicijn voor bestrijding van zorgkosten’*

Datum: 16 april 2013

Spreekers: Ab Klink (oud-minister Volksgezondheid, Welzijn en Sport), Pieter Hasekamp (algemeen directeur Zorgverzekeraars Nederland)

Inhoud: Onder grote belangstelling vond in zalencentrum Engels te Rotterdam op dinsdagavond 16 april een symposium van het WI voor het

CDA over de gezondheidszorg plaats. Presentaties werden gehouden door Ab Klink (oud-minister van VWS en tegenwoordig partner Booz&Allen en hoogleraar aan de VU) en Pieter Hasekamp (Algemeen directeur Zorgverzekeraars Nederland). Daarna vond een levendige discussie plaats met de ruim 150 aanwezigen waaronder Hannie van Leeuwen (oud-Eerste Kamerlid), oud-minister Til Gardeniers en Hanke Bruins Slot (Tweede Kamerlid).

Ab Klink stond stil bij de stelselherziening in de curatieve zorg uit 2006. Hij gaf aan dat deze stelselherziening heeft geleid tot betere klanttevredenheid en toegang tot basiszorg. Hij gaf ook aan dat verdere maatregelen noodzakelijk zijn om de kosten verder in de hand te houden. Met name riep hij op voor nadere maatregelen om de kwaliteit en effectiviteit in de zorg te verbeteren. Ook ziet hij mogelijkheden om de fragmentatie in de zorg te verbeteren,

Pieter Hasekamp drong vooral aan op een stelselwijziging in de langdurige zorg. Hij constateerde dat in internationaal perspectief de Nederlandse uitgaven aan curatieve zorg vergelijkbaar zijn met ons omringende landen, maar dat de Nederlandse uitgaven aan langdurige zorg fors hoger zijn dan het OECD gemiddelde. Hij riep op tot een grotere verantwoordelijkheid van burgers en families en minder grote rol voor de overheid. In de discussie met de zaal werd ingegaan op de vraag wat dit betekent voor het voor christendemocraten zeer aangelegen punt van solidariteit.

Follow-up:

De IKON besteedde op 9 juni aandacht aan het symposium in het programma LUX. Hierin is een interview met Ab Klink en Hannie van Leeuwen opgenomen.

Rapport: Lessen in duurzaamheid

Auteurs: Henri Bontenbal en Hamilcar Knops

Verschijningsdatum: 31 oktober 2013

Aangeboden aan: Jan Peter Balkenende (oud-premier) en Agnes Mulder (CDA Tweede Kamerlid)

Presentatievorm: symposium op 31 oktober

Inhoud rapport: Het rapport schetst op grond van een christendemocratische visie op de samenleving de instrumenten waarmee duurzaamheidsdoelen gerealiseerd kunnen worden en beveelt aan om de samenleving veel meer te betrekken bij het duurzaamheidsbeleid. Alleen dan ontstaat er een steeds breder maatschappelijk draagvlak voor duurzaamheid en een groene agenda van onderop, vanuit de samenleving.

In zijn bevolgen reactie koppelde Jan Peter Balkenende zijn waarden en normen verhaal aan duurzaamheid en riep op tot daadkracht. Ook Agnes Mulder liet weten zich goed te kunnen vinden in het rapport en de concrete beleidsaanbevelingen. In een tot de nok toe gevulde zaal vond een interessant debat plaats met beleidsmakers en lokale bestuurders over de vraag hoe bedrijven, lokale afdelingen en organisaties een vervolg aan het duurzaamheidsvraagstuk kunnen geven. De bijeenkomst werd opgeluisterd door drie concrete praktijkvoorbeelden in filmfragmenten, die medeopsteller en eindredacteur Henri Bontenbal toelichtte.

Begeleidingscommissie: mr. drs. P. Arensman, prof. dr. K. Blok, prof. dr. P.H.J. Essers (adviseur), drs. P.L.B.A. van Geel (voorzitter), prof. dr. R.H.J.M. Gradus, prof. dr. ir. P.M. Herder, drs. J.T.H.M.

Kortenhorst MBA, mr. dr. H.P.A. Knops (secretaris), P.C. Molengraaf MBA, drs. P.J. Schenderling, C.J.M. v.d. Stappen, drs. D.A. van Steensel, drs. M.C.I. van der Werf

Follow-up:

Eigen artikelen

Bontenbal, H. en R. Gradus '[Geef burgers handelingsperspectief](#)' - binnenlandsbestuur.nl (20 december 2013).

Enkele media uiting

'Duurzaamheid lokaal geen thema' – ND (1 november 2013)

Bijeenkomst: Symposium
Stichtingsraad 'Bestuurlijke schaal en decentralisatie'

Datum: 9 oktober 2013

Sprekers: Maarten Allers (Hoogleraar economie van decentrale overheden), Kees Jan de Vet (VNG) en Edo Haan (PvdA-wethouder te Zoetermeer)

Inhoud: Tijdens het symposium werd duidelijk dat er nog veel vragen liggen met betrekking tot de decentralisatie van de jeugdzorg, AWBZ en Wajong en dat de invoeringsdatum van 2015 heel ambitieus is. Professor Maarten Allers (COELO) opende met een presentatie over decentralisatie van het sociale domein in combinatie met bezuinigingen en de druk die dit geeft bij gemeenten. Kees-Jan de Vet (VNG) en Edo Haan (wethouder in Zoetermeer) reageerden in een co-referaat op het verhaal van Allers. Vervolgens kreeg de zaal de gelegenheid vragen te stellen aan de drie sprekers.

Follow-up:

Belangrijke media uitingen

'WI-symposium bestuurlijke schaal en decentralisatie' – Bestuursforum (december 2013)

Presentatie: Het CDA en de maatschappelijke onderneming

Datum: 4 december 2013

Inhoud: Op woensdag 4 december presenteerde het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA de periscope [Het CDA en de maatschappelijke onderneming](#). Het eerste exemplaar werd door Willem van Leeuwen, senior fellow van het WI, overhandigd aan Sybrand Buma. Sybrand Buma en Paul Frissen, hoogleraar bestuurskunde in Tilburg, reageerden vervolgens op de publicatie. In de zomer van 2013 vonden tevens drie rondetafelgesprekken plaats met personen uit onderwijs, woonsector en de zorg. De input uit die gesprekken is verwerkt in de periscope.

In 2005 publiceerde het WI het rapport *Investeren in de samenleving*. De periscope is een actualisering van dat rapport en gaat in op vragen over de missie en positie van de maatschappelijke onderneming.

Het rapport beschrijft de ontwikkelingen rondom de maatschappelijke onderneming tijdens de afgelopen twintig jaar. Er zijn twee belangrijke ontwikkelingen waar te nemen. De wereld van 'Den Haag', van de institutionele belangen, van de machtsstrijd tussen overheid en gevestigde maatschappelijke organisaties. De gemeenschap doet niet echt mee.

De andere ontwikkeling is die van de vitale samenleving, van de gemeenschap waar het bruist van initiatieven. Waar nieuwe wegen en verrassende samenwerkingsvormen worden gevonden. De samenleving eist ruimte terug. De gemeenschap wil initiatief kunnen nemen en het voor het zeggen hebben.

De maatschappelijke onderneming moet weer verankering krijgen in de samenleving. Het CDA vertrouwt daarbij op burgers en hun maatschappelijke verbanden. Die verankering loopt langs drie lijnen: er moet ruimte komen voor burgers die samen een deel van de beheeractiviteiten uit willen voeren; de maatschappelijke meerwaarde moet worden vastgelegd in het bestuursmodel; en de checks and balances moeten worden verbeterd.

Aanbevelingen

Tot slot bevat de periscope een aantal aanbevelingen voor een CDA-agenda. Zij zijn erop gericht dat de gemeenschap weer in positie wordt gebracht, maatschappelijke ondernemingen weer verbinding met de samenleving moeten maken en nieuwe maatschappelijke initiatieven de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen.

Eigen artikel

Gradus, R & W. van Leeuwen 'Waarde van een wet op de maatschappelijke onderneming dient weer op de kaart te worden gezet'- FD (21 december 2013)

Enkele media-uitingen

['Geef mensen hun organisaties terug'](#), interview met Raymond Gradus en Willem van Leeuwen - Trouw (4 december 2013)

'Meer rechten voor actieve burgers' – Trouw (4 december 2013)

'Initiatiefwet CDA biedt ruim baan aan burgers' – ND (5 december 2013)

'CDA neemt middenveld op de korrel', interview met Sybrand Buma – Trouw (5 december 2013)

'CDA is wel erg optimistisch over zelforganisatie van burgers', commentaar – Trouw (9 december 2013)

'Ironie', column Aukje van Roessel – De Groene Amsterdammer (12 december 2013)

Christen Democratische Verkenningen (CDV)

Christen Democratische Verkenningen is het politiek-wetenschappelijke kwartaalblad van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA. Het wil het geheugen vormen van de christen-democratische beweging en de kennis aandragen voor de verdieping van de ideologie van de christendemocratie. Ook onderzoekt het de betekenis van christendemocratische uitgangspunten voor politieke en maatschappelijke vraagstukken. CDV verschijnt bij Uitgeverij Boom en heeft momenteel c.a. 960 abonnees.

In 2013 verschenen de onderstaande nummers:

Lente 2013 Het appel op de vitale samenleving

De wijze waarop overheid en politiek burgers aanspreken, werkt niet meer, zo blijkt uit het voorjaarsnummer van CDV. De nadruk op 'eigen verantwoordelijkheid' is vooral ingegeven door de noodzaak van bezuinigingen. Maar als burgers een verlengstuk zijn van een calculerende overheid, wordt het eigene van burgers, hun menselijke waardigheid, vrijheid en creativiteit, vormalen. De cruciale vraag is of de politiek het publieke domein werkelijk aan de burgers durft terug te geven, zonder specifieke verwachtingen van zelfredzame en verantwoordelijke burgers.

Kernredactie: Pieter Jan Dijkman, Wim van de Donk en Rien Fraanje

Follow-up:

Eigen artikelen:

'Bemoeizucht van dit kabinet', opinieartikel Raymond Gradus – NRC (2 mei 2013)

In de media:

'Een ophaalbrug naar 2016', column Marc Chavannes – NRC Handelsblad (13 april 2013)

'Herziening AWBZ: CDA kan niet aan zijlijn blijven staan', blog Jan de Vries – Zorgvisie (16 april 2013)

'Zo lang mogelijk op eigen benen' – Trouw (16 april 2013)

'Lente voor het CDA?' – Vrij Nederland (26 april 2013)

'Burgers moeten zelf hun samenleving kunnen vormgeven – hetgoedeleven.com (18 mei 2013)

'Impopulaire wijsheid', column Gerry van der List – Elsevier (25 mei 2013)

Zomer 2013 Het uur van Europa

De hoofdvraag van dit CDV-nummer over Europa luidt: welke institutionele vorm moet de Europese Unie krijgen en hoe kan die worden gelegitimeerd? Het gaat in dit CDV-nummer dus niet om de vraag 'voor of tegen de Unie?' maar om de opgave in kaart te brengen hoe het Europese ideaal op een (staatkundig) verantwoorde en christendemocratische wijze vorm kan krijgen.

Kernredactie: Maarten Neuteboom, Johan van de Gronden en Bart van Horck.

Follow-up:

Eigen artikelen:

In de media:

'Hoe komen we van de technocraten in Brussel af?' – hetgoedeleven.com (3 augustus 2013)

'De eurocrisis als morele les' – ND (10 augustus 2013)

Herfst 2013 De macht van de moraal

Is het mogelijk om het waarden-en-normendebat te verbreden en te verdiepen? Dat is de hoofdvraag voor dit CDV-nummer. Om die vraag te kunnen beantwoorden richten we ons in het eerst probleemstellende deel op de private moraal en op gedeelde waarden en normen: in hoeverre is nu precies sprake van een probleem? In het tweede deel wordt de verhouding tussen macht en moraal verkend. Wat kan de overheid precies als het gaat om waarden en normen? Waar liggen de mogelijkheden en onmogelijkheden van een moreel appel door de overheid? En wat zijn de voorwaarden voor een integer openbaar bestuur? In het derde deel wordt een poging gedaan om de christendemocratische zoektocht naar een 'nieuwe moraal' een impuls te geven.

Kernredactie: Pieter Jan Dijkman, Gerrit de Jong en Muel Kaptein

Follow-up:

In de media:

Er zijn verschillende artikelen verschenen naar aanleiding van dit nummer (selectie):

'Balkenende wil nieuw debat waarden en normen' - ANP (10 oktober 2013)

'Balkenende wil nieuw debat over waarden en normen' - RD (10 oktober 2013)

'Daar zijn ze weer: normen en waarden. Oud-premier Balkenende is terug met een bekend verhaal' - AD (11 oktober 2013)

'[Balkenende wil opnieuw waarden- en normendebat](#)' - ND (11 oktober 2013)

'[Moraaldebat wél zinvol: 'Geen overbodige luxe in onze ik-maatschappij'](#)' - De Telegraaf (12 oktober 2013)

[De crisis te lijf](#), hoofdcommentaar - RD (11 oktober 2013)

'Normen en waarden, daar zijn ze weer' - Trouw (10 oktober 2013)

In het [radioprogramma Schepper & Co](#) op 22 oktober stond het CDV nummer De macht van de moraal centraal. Paul van Geest is te horen vanaf 3.45 minuten.

'De overheid moet de burger beter op waarde schatten' - ? Pieter Anko de Vries(datum?)

Winter 2013 'Economie als dienst aan het goede leven'

Het kapitalisme heeft voor velen een duizelingwekkende welvaart gebracht. Tegelijkertijd dwingt de schulden crisis tot een nieuwe bezinning op de onderlinge relaties tussen economie en cultuur. Het economisch denken blijkt namelijk zowel versterkend als verstikkend te kunnen inwerken op moraliteit en deugdzaamheid. Het economisch gedrag dat hieruit voortvloeit, is inmiddels doorgedrongen in vrijwel de gehele samenleving. Dit heeft grote gevolgen voor sociale

verhoudingen en voor de eigen aard van uiteenlopende maatschappelijke sferen. De uitdaging is daarom vanuit de christendemocratie een nieuwe ethiek van het kapitalisme te formuleren, waarin culturele bloei en concurrentiekracht meer met elkaar in harmonie worden gebracht.

Kernredactie: Lans Bovenberg, Maarten Neuteboom & Paul Schenderling

CDV trilogie

In 2013 hebben Pieter Jan Dijkman, Raymond Gradus en Jan Schinkelshoek gewerkt aan de samenstelling van een bundel met de belangrijkste artikelen uit de CDV trilogie die tussen de herfst van 2012 en de lente van 2013 zijn verschenen. Deze reeks wordt voorafgegaan door een inleiding van de redactie. Tevens zal Sybrand Buma een bijdrage leveren. Deze bundel verschijnt begin 2014.

CDV redactie

De redactie bestond in 2013 uit de volgende leden: drs. P. van der Burg, drs. P.H.J. Dijkman, drs. M.J. Fraanje, prof. dr. P.J.J. van Geest, prof. dr. R.H.J.M. Gradus, dr. Y.J. van Hijum, drs. G. de Jong, drs. L. Kooistra, mr. dr. H.M.Th.D. ten Napel, mr. M. Neuteboom, drs. P.J. Schenderling, J. Schinkelshoek (voorzitter, tot september 2013), drs. M.J. van der Stel, dr. P.J.G. van Velthoven.

In september heeft Paul van Geest het voorzitterschap van de CDV-redactie overgenomen van Jan Schinkelsoek.

Lopende projecten:

Pensioenen

De periscope over pensioenen wordt medio januari gepresenteerd. Raymond Gradus wordt ondersteund door Lucien Vijverberg bij de totstandkoming van deze lange termijn visie voor de pensioenen. Met de CDA businessclub is de afspraak gemaakt dat zij de helft van de personeelskosten voor haar rekening zal nemen. Het tijdschema is erop gericht dat in november een conceptversie beschikbaar is voor het bestuur. Publicatie is voorzien voor december 2013. Het eerste exemplaar zal worden aangeboden aan Tweede Kamerlid Pieter Omtzigt.

Affiches

In 2013 is het project 'het Christen Democratisch Affiche' opgestart. Dit project behelst de totstandkoming van een publicatie over de geschiedenis en ontwikkeling van (verkiezings)affiches van het CDA en zijn voorgangers tussen 1918 en nu. Het betreft een gezamenlijk project met prof. dr. Gerrit Voerman van het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen, het CDA en het WI waarbij ook financiële ondersteuning wordt geboden door de Stichting dr. Abraham Kuypersfonds en het dr. Schaepmanfonds. De publicatie geeft aan de hand van beelden van verkiezings- en partijaffiches een beeld van ontwikkelingen in de partij. Voornemen is de publicatie te presenteren bij het 35-jarig bestaan van het CDA in oktober 2015.

Samenwerking met de partij

Raymond Gradus is adviserend lid van het Partijbestuur. In 2013 is hij een aantal maal vervangen door Maarten Neuteboom.

Verkiezingen

Raymond Gradus is lid van de programcommissie voor het Europees verkiezingsprogramma.

Visiegroepen/metagroepen

Door het CDA zijn verschillende visie- en metagroepen in het leven geroepen. Het WI heeft bij iedere werkgroep een afgevaardigde:

- Visiegroep duurzaamheid: Paul Schenderling
- Visiegroep zorg: Raymond Gradus/Gerard Adelaar
- Visiegroep gezin & familie: Maarten Neuteboom
- Visiegroep werk & economie: Lidewey van der Sluis
- Visiegroep ruimte & wonen: Hubert Schokker
- Visiegroep financiën: Arjen Siegmann
- Metagroep democratie: Evert Jan Slootweg
- Metagroep waarden: Pieter Jan Dijkman
- Metagroep maatschappelijk initiatief: Willem van Leeuwen

Samenwerking met het Steenkamp Instituut

Medewerkers van het WI geven ieder jaar een college mens- en maatschappijbeeld aan een groep van de CDA Talent Academie waarbij onder meer wordt ingegaan op de vraag hoe je CDA gedachtegoed kunt toepassen op maatschappelijke problemen. Ook wordt het WI-rapport 'Mens, waar ben je?' al jaren gebruikt als literatuur voor de deelnemers van de Talent Academie. Dit jaar is een aantal nieuwe publicaties toegevoegd aan de literatuurlijst van de Talent Academie. Tot de standaardliteratuur hoort nu ook de 'Canon van de Christendemocratie' en het CDV-nummer 'Populisme in de polder'.

Samenwerking met het CDJA

Jong WI

In 2011 is een start gemaakt met bijeenkomsten van het Jong WI. In samenwerking met het CDJA vindt een aantal keer per jaar een bijeenkomst plaats met stafmedewerkers van het WI en CDJA-ers met een onderzoeksmatige belangstelling. Doel van de bijeenkomsten is om jonge CDA-ers te betrekken bij de studies van het WI en ze kritisch te laten reflecteren op de gedachtevorming binnen het WI.

Bijeenkomst 11 april – kiezen voor de samenleving

Donderdag 11 april vond in Den Haag een nieuwe bijeenkomst van het jong WI plaats. De bijeenkomst stond in het teken van de langdurige zorg.

Bijeenkomst 13 november - duurzaamheid

Op woensdag 13 november kwam het Jong WI bijeen om met elkaar te spreken over duurzaamheid.

Centraal stond het onlangs gepubliceerde WI-rapport *Lessen in duurzaamheid*. De mede-opsteller van het rapport Henri Bontenbal lichtte het rapport toe met een presentatie. Zo gaf hij aan dat het doel van het rapport niet is een routekaart te geven voor 2025 over energie, maar om te laten zien wat er in de samenleving gebeurt op het gebied van duurzaamheid. Mede hierom zijn in het rapport ook enkele praktijkvoorbeelden opgenomen. Een van die voorbeelden is het idee van omgekeerd inzamelen: het herbruikbare vuilnis wordt voortaan opgehaald en restafval moet je weg brengen. Vervolgens ontsponnen zich discussies rondom o.a. de inzet van windturbines. Rond negen uur werd de avond afgesloten met een drankje.

Het WI in Europa

Het Centre for European Studies (CES) is de denktank van de Europese Volkspartij (EVP) en is gehuisvest in Brussel. Raymond Gradus is lid van het bestuur van het Centre for European Studies. In deze hoedanigheid neemt hij deel aan de vergadering van de executive board van het CES en aan de vergadering van de general assembly. In 2013 is hij twee maal bij een vergadering van het CES in Brussel aanwezig geweest.

Gezamenlijke projecten met het CES:

In 2013 voerde het WI drie gezamenlijke projecten uit met het CES. In april 2013 verscheen *Faith in society*, de engelse vertaling van het rapport *Geloof in de samenleving*. Raymond Gradus bood deze engelse vertaling op 8 mei aan Wilfried Martens aan.

De symposia van de Stichtingsraad in april en oktober gingen beide om hervormingen en vielen onder het gezamenlijke project *Reforms*.

Voor de periscope Het CDA en de maatschappelijke onderneming werd samengewerkt in het project *Civil society*.

Raymond Gradus overhandigt 'Faith in society' aan wijlen Wilfried Martens, voorzitter van de Europese Volkspartij.

Europees blog

Op euractiv.com verzorgt Raymond Gradus sinds oktober 2012 een blog. In 2013 schreef hij de volgende blogs:

['Dutch disability from disease to good example'](#), 22 oktober 2013.

['Enlarging internal market and reforms give prospects for jobs'](#), 10 juni 2013

['Dutch large public sector the problem, not their policy makers'](#), 3 april 2013.

['Cost advantage privatisation seems to disappear'](#), 7 februari 2013.

Organisatie en personeel

Bestuur

Het bestuur van het WI voor het CDA kwam in 2013 zeven maal bij elkaar. Het bestuur boog zich onder meer over de toekomstvisie van het WI, het jaarplan, de begroting 2014 en de concept rapporten van het WI.

Het bestuur bestond in 2013 uit de volgende leden: drs. D.J. van den Berg, mw. prof.dr. S.C. van Bijsterveld, drs. Th.J.F.M. Bovens (voorzitter), prof.dr.ir. A Bruggink, prof.dr. G.J. Buijs, mw. G. Dolsma (penningmeester), mw. prof.dr. D.M. van Gorp, drs. J.F. Huibers, mw. drs. G.R. Peetoom, mr. W.F.C. Stevens (vice-voorzitter) en drs. A. Tonca (tot 14 november 2013).

Prof.dr. R.H.J.M. Gradus is secretaris van het bestuur.

Directie

Prof. dr. R.H.J.M. (Raymond) Gradus, directeur (32 uur per week)

Medewerkers

De onderstaande medewerkers waren in 2013 werkzaam bij het WI (in alfabetische volgorde):

Mw. E. (Eveline) ter Borg, secretaresse (20 uur per week), tot 1 mei 2013

Drs. H. (Hubert) Beusmans, wetenschappelijk medewerker (16 uur per week)

Drs. P.H.J. (Pieter Jan) Dijkman, hoofdredacteur *Christen Democratische Verkenningen* (28 uur per week)

Mw. M. Kamps, MA (Maaïke), office manager (32 uur per week)

Mr. dr. H.P.A. (Hamilcar) Knops, wetenschappelijk medewerker (32 uur per week), tot 1 mei 2013

M. Ligtenberg (Marlien), stagiaire, van 1 mei 2013 tot 1 augustus 2013

Mr. M. (Maarten) Neuteboom, wetenschappelijk medewerker en redacteur *Christen Democratische Verkenningen* (28 uur per week, tot 1 februari 2013 30 uur per week)

Drs. E.J. Slootweg (Evert Jan), wetenschappelijk medewerker (32 uur per week), tot 22 augustus 2013
In de periode 20 mei tot en met 5 juli was Evert Jan Slootweg voor drie dagen per week gedetacheerd bij de fractie als fractiemedewerker financieel-economische zaken.

L. Vijverberg Msc (Lucien) is sinds 1 oktober 2013 in dienst bij het WI als stafmedewerker (14 uur per week). Zijn dienstverband loopt af op 31 januari 2014.

Van 1 mei tot en met 1 augustus liep M. Ligtenberg (student geschiedenis in Utrecht) stage bij het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA. Zij biedt ondersteuning bij de bundel naar aanleiding van C, D en A nummer van *Christen Democratische Verkenningen* en Willem van Leeuwen bij de totstandkoming van zijn periscoop.

Verder is aan drs. H. Bontenbal (adviseur duurzaamheid en oud medewerker CDA fractie) gevraagd om het rapport over duurzaamheid af te ronden, concrete casussen toe te voegen en een bijeenkomst De vitale samenleving te organiseren, waarin concrete duurzaamheidsinitiatieven centraal staan.

Nevenfuncties

Raymond Gradus is (parttime) hoogleraar Bestuur en Economie van de Publieke en Non-profit sector bij het Zijlstra center, aan de Vrije Universiteit van Amsterdam en is lid van de Raad van Toezicht van Dianet, het kennis- en expertisecentrum op het gebied van klinische en niet-klinische dialyse en was lid van de executive board van het CES.

Hubert Beusmans is parttime werkzaam als secretaris van de CDA werkgroep Europa.

Hamilcar Knops is werkzaam als onderzoeker bij de faculteit Techniek, Bestuur en Management van de TU Delft op het gebied van energierecht en is vaste columnist van *Ensoc Magazine*.

Maarten Neuteboom is als parttime docent verbonden aan de Universiteit Leiden.

Pieter Jan Dijkman werkt aan een proefschrift over de herbezinning op het concept van christelijke politiek tussen 1920 en 1960 aan de Vrije Universiteit in Amsterdam.

Maaïke Kamps werkt parttime als bestuurlijk medewerker van CDA Zuid-Holland.

Evert Jan Slootweg zit in de ledenraad van CZ zorgverzekeraars en in het bestuur van FVP, een pensioenfonds voor mensen met een werkloosheidsuitkering. Tevens is hij voorzitter van de PKN wijk Bennekom.

Fellows

Uitgangspunt van de benoeming van fellows is om gerenommeerde wetenschappers met een belangstelling voor de politiek of oud-bestuurders met een wetenschappelijke belangstelling de mogelijkheid te bieden om onderzoek te doen binnen het WI voor het CDA.

Willem van Leeuwen (60) langjarig actief in de volkshuisvesting, ondermeer als voorzitter van Aedes, is vanaf mei 2012 benoemd als fellow van het WI. Ook heeft hij verschillende publicaties op het terrein van het maatschappelijk middenveld op zijn naam. Willem van Leeuwen doet onderzoek naar onder meer de follow up van een eerder WI rapport over de Maatschappelijke Onderneming. In 2013 is Teun Hardjono (64) begonnen als fellow bij het WI. Hij werkt met Hubert Beusmans aan projecten met betrekking tot Europa.

Drs. Henri Bontenbal (31) is in december benoemd tot junior-fellow bij het WI. Henri studeerde natuurkunde aan de Rijksuniversiteit Leiden en werkte daarna vier jaar als consultant bij adviesbureau DWA. In 2011 maakte hij de overstap naar de CDA Tweede Kamerfractie waar hij ging werken als beleidsmedewerker op de terreinen duurzaamheid, energie en milieu. Bij het WI houdt hij zich bezig met vraagstukken op het gebied van duurzaamheid. In oktober rondde hij het WI-rapport *Lessen in duurzaamheid* af. Hij is verder zelfstandig adviseur.

Stichtingsraad

De Stichtingsraad bestaat naast het bestuur van het WI en de medewerkers en fellows van het WI uit provinciale vertegenwoordigers en vertegenwoordigers van CDA organisaties. Dit zijn mr. A.L. Bennen, J.J.G.M. Biskop, prof. dr. J.Chr. van Dalen, W.G. Faber, dr. A.H. Flierman, A.L. Greiner, C.M. Haverkamp, mw. H.E.M. de Jager-de Boer, mr. G.J. Jansen, mw. M.J. Kaal, mw. mr. drs. M.C.G. Keijzer, dr. H. Knibbe, L.B. Kobes, drs. E. Lemmens, H.J. Molema, mr. M. Nagel, drs. D.P. Noordhoek, A. Rodenboog, drs. P.L.A. Rüpp, F.H. Veringa, ir. A.H.G. Versluis, mr. G.H.A. Versluis, mw. M.M. Vogelaar, H.H. de Vries, T. Wagenaar, H. van Waveren, drs. H. Westera, Th.J. Wijbenga, J.N. Wijmenga. De medewerkers van het WI zijn ook lid van de Stichtingsraad.

De vergadering kent een besloten deel en een openbaar deel.

De Stichtingraad vergaderde in 2013 op 16 april in grandcafé Engels in Rotterdam en op 9 oktober in het Utrechts Centrum voor de Kunsten in Utrecht. Op beide avonden vond tevens een symposium plaats. Een overzicht van de sprekers en thema's op deze symposia is terug te vinden bij 'Rapporten, presentaties, bijeenkomsten en symposia'.

Communicatie

Digitale nieuwsbrief

In 2013 verstuurde het Wetenschappelijk Instituut 5 digitale nieuwsbrieven naar bijna 1.100 abonnees. Door een gerichte actie is in 2013 het aantal abonnees sinds begin 2013 met bijna 300 abonnees toegenomen. Ook worden met regelmaat aankondigingen van het WI opgenomen in de landelijke CDA nieuwsbrief.

Uitgelicht

4 december - Perspresentatie Het CDA en de maatschappelijke onderneming

Tijdens een perspresentatie van het WI en het Centre for European Studies op woensdag 4 december zal **Sybrand Buma** het eerste exemplaar van de perscoop *Het CDA en de maatschappelijke onderneming* in ontvangst nemen. We nodigen u van harte uit de bijeenkomst bij te wonen. Na de overhandiging door Willem van Leeuwen (fellow WI) aan Sybrand Buma zal de ontvanger reageren op de publicatie. Daaropvolgend zal **Paul Fissien** (Hoogleraar Bestuurskunde VU & Decaan NSOB) zijn reactie geven op de perscoop. De presentatie eindigt met een borrel.

Lees verder >

Terugblik

Nieuwsbrief november 2013

CDV winter: Economie en moraal
Het kapitalisme heeft voor velen een duizelingwekkende welvaart gebracht. Tegelijkertijd dwingt de schuldencrisis tot een nieuwe bezinning op de onderlinge relaties tussen economie en cultuur. Het economisch denken blijkt namelijk zowel versterkend als verstekend als verantwoord te kunnen inwerken op moraliteit en deugdzaamheid. Het economisch gedrag dat hieruit voortvloeit, is inmiddels doorgedrongen in vrijwel de gehele samenleving. Dit heeft grote gevolgen voor sociale verhoudingen en voor de eigen aard van uiteenlopende maatschappelijke sferen. De uitdaging is daarom vanuit de christendemocratie een

Facebook

Medio 2011 is de facebookpagina van het WI online gegaan. Op facebook.com/wicda worden alle nieuwsberichten van het WI geplaatst. Foto's van bijeenkomsten worden opgenomen in de digitale fotoalbums. Op 31 december 2013 zijn er 175 'likes'. Een toename van 104 ten opzichte van 31 december 2012. Door de pagina te 'liken' blijven mensen op de hoogte van nieuws van het WI.

Twitter

Raymond Gradus is sinds eind 2011 te volgen via twitter: @raymondgradus. Zijn tweets worden automatisch geplaatst op de facebookpagina van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA en op mejudice.nl Ook Maarten Neuteboom en Pieter Jan Dijkman zijn via twitter te volgen.

Bijlage 1 Publicaties, media-optredens en presentaties van medewerkers

Publicaties en presentaties van de stafleden van het WI voor het CDA. Publicaties met meerdere auteurs worden slechts één keer genoemd. Het is momenteel niet mogelijk links naar CDV artikelen op te nemen.

Hubert Beusmans

Artikelen

Beusmans, H. en T. Hardjono. 'De noodzaak van politiek leiderschap in Europa' in: Johan van de Gronden, Bart van Horck en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het uur van Europa*. Amsterdam: Boom.

Raymond Gradus en Hubert Beusmans hebben op verzoek van de Konrad Adenauer Stiftung (KAS) het artikel "[Fiscal stability in the Netherlands](#)" geschreven.

Presentatie

Hubert Beusmans gaf op 30 januari een college over Europa aan een groep van de CDA Talentacademie.

Henri Bontenbal (vanaf 1 december 2013)

Artikelen

Henri Bontenbal schreef samen met Raymond Gradus het stuk '[Geef burgers handelingsperspectief](#)' op de website van Binnenlands Bestuur.

Pieter Jan Dijkman

Redactie CDV

Pieter Jan Dijkman maakte deel uit van de kernredactie van het lentenummer van CDV *Het appel op de vitale samenleving* en van het herfstnummer *Macht en moraal*.

Artikelen

Dijkman, P.J., G. de Jong en M. Kaptein. 'Tot een voorbeeld zult gij blijven' in: Pieter Jan Dijkman, Gerrit de Jong en Muel Kaptein (red.), *Christen Democratische Verkenningen. De macht van de moraal*. Amsterdam: Boom.

Pieter Jan Dijkman schreef in *Wapenveld* 'Orthodoxe christenen werken mee aan uitholling godsdienstvrijheid', een essay over de uitholling van de grondwettelijke vrijheid van godsdienst en de wijze waarop christenen daar soms aan meewerken (augustus 2013, jg. 63, nr. 4).

Pieter Jan Dijkman schreef in *Wapenveld* het artikel 'Hoe God verdween uit de Tweede Kamer' (juni 2013, jg. 63, nr. 3), een artikel naar aanleiding van een boek van Eginhard Meijering.

Redactionele commentaren en interviews CDV

Dijkman, P.J. (winter 2013). 'Ter introductie' in: Lans Bovenberg, Maarten Neuteboom en Paul Schenderling (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Economie als dienst aan het goede leven*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (herfst 2013). 'Ter introductie' in: Pieter Jan Dijkman, Gerrit de Jong en Muel Kaptein (red.), *Christen Democratische Verkenningen. De macht van de moraal*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (zomer 2013). 'Ter introductie' in: Johan van de Gronden, Bart van Horck en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het uur van Europa*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (lente 2013). 'Ter introductie' in: Pieter Jan Dijkman, Wim van de Donk en Rien Fraanje (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het appel op de vitale samenleving*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (lente 2013). 'Koester de autonomie van de burgerlijke sfeer' in: Pieter Jan Dijkman, Wim van de Donk en Rien Fraanje (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het appel op de vitale samenleving*. Amsterdam: Boom.

Interviews

In Transparant, het blad van de Vereniging van Christen-Historici, is een [interview](#) opgenomen met George Harinck (Hoogleraar aan de VU en redactielid van de Canon van de Christendemocratie) en Pieter Jan Dijkman.

Presentaties

Pieter Jan Dijkman sprak op 29 oktober voor CU jongeren over de toekomst van christelijke politiek.

Op 19 oktober was Pieter Jan Dijkman te gast bij het CDJA Drenthe om te spreken over de toekomst van christelijke politiek.

Pieter Jan Dijkman sprak op zaterdag 1 juni bij een bijeenkomst van de Kohlbrugge-stichting in de Grote Kerk van Vianen over christelijke politiek en de waarde van het verleden voor de politiek. De Kohlbrugge-stichting is een stichting bestaande uit voornamelijk theologen die het gedachtegoed van Kohlbrugge levend houdt.

Raymond Gradus

Artikelen

In Trouw (28 december 2013) heeft Raymond Gradus een opinie-artikel geschreven over de openstelling van veel winkels tijdens de kerstdagen: ['Winkels met Kerst juist dicht houden'](#).

In het Financieele Dagblad van 21 december is een opinieartikel opgenomen van Willem van Leeuwen, senior-fellow van het WI en Raymond Gradus, directeur van het WI. Het artikel gaat in op de Wet op de maatschappelijke onderneming en heeft als titel ['Waarde van een Wet op de maatschappelijke onderneming dient weer op de kaart te worden gezet'](#).

Raymond Gradus heeft een artikel geschreven over de hervorming van de arbeidsmarkt in een boek van Ab Klink (Booz&Company) en Bibi de Vries (Achmea). In ['Aan de slag met hervorming arbeidsmarkt!'](#) gaat Gradus in op de knelpunten van de Nederlandse arbeidsmarkt in vergelijking met

andere Europese landen. Het boek, met de titel '[Blijvend in beweging](#)' bevat bijdragen van 62 auteurs over het thema duurzame inzetbaarheid en is in zijn geheel hier te downloaden.

Loonstijging zonder onderliggende economische fundering tast de economie op langere termijn aan en is dus onverstandig. Dat betogen Marcel Canoy (hoofdeconoom Ecorys) en Raymond Gradus in een opinieartikel dat zaterdag 16 november te lezen was in de Volkskrant. Download [hier](#) het artikel.

In het FD (22 oktober 2013) is een opinieartikel van Raymond Gradus en Eddy van Hijum opgenomen met de titel [Minister Blok geeft volstrekt verkeerd signaal af met beleid van inbesteden bij de Rijksoverheid](#).

In het RD (14 oktober) gaat Raymond Gradus in op het begrotingsakkoord van CU, SGP en D66 met het kabinet: [Geen reden tot juichen om begrotingsakkoord](#).

In Liberaal Reveil (nr. 3, 2013) hebben Raymond Gradus en Lans Bovenberg een christendemocratische visie gegeven op belastingen. In een christendemocratische visie dient een belastingsysteem dienstbaar te zijn aan mens en samenleving zo betogen de auteurs [in 'Naar een eenvoudig, dienstbaar en rechtvaardig belastingstelsel'](#).

In Het Financieele Dagblad van 28 juni 2013 is een opinieartikel verschenen met de titel '[Huishoudentoeslag levert maar weinig op](#)'. Het artikel is onder de titel [Nieuwe huishoudentoeslag: leuker kunnen we het niet maken, wel ingewikkelder](#) ook te vinden op www.mejudice.nl

In Sociaal Bestek (juni/juli 2013) schreven Raymond Gradus en Evert Jan Slootweg het artikel '[Koester het verzekeringskarakter van de AOW](#)'. Het artikel is een pleidooi voor versterking van het verzekeringskarakter van de AOW.

Raymond Gradus gaat in zijn blog '[Enlarging internal market and reforms give prospects for jobs](#)' op euractiv.com in op de groeiende werkloosheid in veel Europese lidstaten.

In het Financieele Dagblad van 5 juni is een opinieartikel verschenen van CDA Tweede Kamerlid Agnes Mulder en Raymond Gradus. In '[Er is behoefte aan een betere toets of de overheid activiteiten op de vrije markt mag ontplooiën](#)' gaan de auteurs in op verstoring van de markt door de overheid.

Op www.mejudice.nl is het artikel te vinden onder de titel '[Ontwikkel betere toets voor overheid die in marktzaken gaat](#)'.

Er is een reactie verschenen van Raymond Gradus in ESB op een artikel van P. Kooreman met een pleidooi voor de vleesbelasting. Dit artikel is alleen voor abonnees van ESB beschikbaar.

Op 13 mei werd het boek 'Mij een zorg' gepresenteerd in De Rode Hoed in Amsterdam. In het boek geven wetenschappelijke bureaus van politieke partijen hun visie op de verzorgingsstaat. Raymond Gradus en Evert Jan Slootweg geven in het hoofdstuk 'Gerechtigheid, verantwoordelijkheid, rentmeesterschap en solidariteit' de visie van het WI.

10 Mei verscheen het artikel '[Drie eenvoudige versnellers om starters op de woningmarkt werkelijk vooruit te helpen](#)' van Raymond Gradus en Willem Stevens in het FD. Op economenwebsite www.mejudice.nl verscheen hetzelfde artikel onder de kop '[Drie voorstellen om starters op de woningmarkt te helpen](#)'.

Op 2 mei verscheen in NRC Handelsblad het artikel 'Bemoeizucht van dit kabinet' van Raymond Gradus. Een uitgebreide versie van het artikel is opgenomen in het lentenummer van Christen Democratische Verkenningen 'Het appel op de vitale samenleving'.

In de Volkskrant van 9 april is een opinieartikel verschenen met de titel 'Waarom Paul Krugman geen gelijk heeft'. Krugman heeft eerder aangegeven dat de economie gestimuleerd moet worden. Gradus reageert hierop door aan te geven dat de overheidsuitgaven in Nederland al aan de hoge kant zijn en dat met name minder uitgaven goed zijn voor economische groei. Een eerdere versie is verschenen op zijn engelse blog op euractiv.com

In Zorgvisie (nr. 10, 2013) is het artikel 'Aangescherpt voorstel winstuitkering lege huls' verschenen van Raymond Gradus en Gerard Adelaar (onderzoeker adviesbureau Axon Connect). Zij reageren op het aangepaste wetsvoorstel dat winst in de zorg mogelijk maakt.

In de Volkskrant van 6 maart is een artikel verschenen van Raymond Gradus en Lans Bovenberg over de noodzaak van hervormingen op de arbeidsmarkt: 'Beloon werkgevers die in werknemers investeren'. Op www.mejudice.nl is een uitgebreide versie van dit artikel opgenomen.

In 'De Helling', het kwartaalblad van het Wetenschappelijk bureau van GroenLinks geeft Raymond Gradus de visie van het WI voor het CDA op het begrip eigen verantwoordelijkheid onder de kop 'Weg uit de dichotomie markt-staat'.

Gradus, R.H.J.M. (lente 2013) 'Verstatelijking schrijdt voort' in: Pieter Jan Dijkman, Wim van de Donk en Rien Fraanje (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het appel op de vitale samenleving*. Amsterdam: Boom.

Op vrijdag 4 januari jl. is in het Financieel Dagblad het opiniestuk 'Herstel eist krimp overheid' verschenen van Roel Beetsma en Raymond Gradus. Op de website mejudice.nl is een uitgebreide versie van het artikel te lezen, getiteld 'Fors kleinere overheid is enige weg naar langdurig herstel'.

Presentaties/deelname discussies

Raymond Gradus leidde in november een discussie bij de International workshop on the desired and undesired effects of infrastructure and transport policy reforms

Op 18 september neemt Raymond Gradus deel aan de Prinsjesdag nabeschuiving van Room for discussion op de Universiteit van Amsterdam. Hij gaat dan in debat met Bas Jacobs (EUR).

De Jonge Democraten organiseerden op 16 september het debat 'Loonstijging als aanjager economische groei?'. Raymond Gradus is een van de vier gastsprekers met oa. Kleinknecht (TU Delft) bij dit debat.

Van 16 tot en met 19 juli nam Raymond Gradus deel aan de 4th Transatlantic Think Tank conference van de IRI en het CES in Washington. Hij nam deel aan een panel over economische groei en werkloosheid. Tevens bezocht hij American Enterprise Institute.

Raymond Gradus heeft op 29 juni gesproken bij de CDA strategiedag Europa 2013 over de innovatiekracht van de regio's.

Op 25 en 26 juni nam Raymond Gradus deel aan de bijeenkomst Economie, religie, governance en organisatie (ERGO). Over de bijeenkomst is een artikel verschenen in Trouw.

Raymond Gradus nam op 17 juni deel aan een discussie van PublicSpace over de toekomst van het 'middenveld' in relatie tot de opkomende trend (zowel in beleid als praktijk) van een positieve bejegening van burgerschap.

Raymond Gradus nam deel aan een paneldiscussie op het Economic Ideas Forum in Helsinki op 6 en 7 juni. Hij sprak over jeugdwerkloosheid.

Maandag 6 mei gaf Raymond Gradus een presentatie over de Nederlandse arbeidsmarkt voor het GIDS-programma.

Raymond Gradus gaf op 19 maart een presentatie over de toekomst van de christendemocratie bij CDA Apeldoorn.

Raymond Gradus gaf op 23 februari een presentatie op de CDA-CDU Euregio conferentie in Duitsland over de politieke en economische situatie in Nederland.

Op woensdag 23 januari hield Raymond Gradus een inleiding bij het [debat](#) van Public Space over nut, betekenis en functie van het maatschappelijk middenveld in Utrecht. Ook Willem van Leeuwen (fellow WI) was een van de deelnemers.

Hamilcar Knops

Hamilcar Knops schreef in het voorjaar enkele columns over energie:
'Decentraal stelt aanbod centraal', in: *Ensoc Magazine* 2012, nr. 4;
'Brusselse (in)transparantie', in: *Ensoc Magazine* 2013, nr. 1.

Willem van Leeuwen

Artikelen

Leeuwen, W.D. van (lente 2013) 'Het CDA en de maatschappelijke ondernemingen zijn van elkaar vervreemd geraakt' in: Pieter Jan Dijkman, Wim van de Donk en Rien Fraanje (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het appel op de vitale samenleving*. Amsterdam: Boom.

Interview

In Bestuursforum (nr. 3, 2013) is een [interview](#) opgenomen met Willem van Leeuwen over decentralisaties.

Maarten Neuteboom

Redactie CDV

Maarten Neuteboom was lid van de kernredactie van het CDV zomernummer *Het uur Europa* en van het CDV winternummer *Economie als dienst aan het goede leven*.

Artikelen

Bovenberg, A.L., Neuteboom, M. & Schenderling, P.J. (winter 2013). 'De virtueuze cirkel: het verband tussen economie en cultuur', in: Lans Bovenberg, Maarten Neuteboom & Paul Schenderling (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Economie als dienst aan het goede leven*. Amsterdam: Boom.

Neuteboom M. (2013), 'Thorbecke, een voorbeeld van kundig staatsmanschap' - In gesprek met Frits Korthals Altes over instituties, waarden en burgerschap. In: Bijsterveld S.C. van, Steenvoorde R.A.J. (Red.) *200 jaar Koninkrijk: Religie, staat en samenleving*. Oisterwijk: Wolf Legal Publishers, pp. 405-423.

Neuteboom, M., J. van de Gronden & B. van Horck, (zomer 2013). 'Staatkundige en politieke bezinning op Europa hoognodig', in: Johan van de Gronden, Bart van Horck & Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het uur van Europa*. Amsterdam: Boom 2013, pp. 30-40. CDV zomer 2013.

Neuteboom, M. & R. Helmink, (zomer 2013). 'Hoog tijd dat de losse eindjes van Maastricht aan elkaar worden geknoopt - in gesprek met Ruud Lubbers', in: Johan van de Gronden, Bart van Horck & Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het uur van Europa*. Amsterdam: Boom 2013, pp. 63-71. CDV zomer 2013.

Neuteboom, M. (lente 2013). 'Big society: minder staat meer samenleving. In gesprek met Phillip Blond' (met D. Boomsma) in: Pieter Jan Dijkman, Wim van de Donk en Rien Fraanje (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het appel op de vitale samenleving*. Amsterdam: Boom.

In het artikel '[Kabinet moet blauwdrukdenken loslaten](#)' in Bestuursforum (nr. 1, 2013) gaan Jo-Annes de Bat (wethouder in Goes) en Maarten Neuteboom in op de plannen van het kabinet Rutte II op het gebied van de bestuurlijke herinrichting.

Interviews

Naar aanleiding van de presentatie van het WI rapport Geloof in de samenleving is een interview opgenomen met Maarten Neuteboom in het blad Bestuursforum.

Naar aanleiding van de presentatie van het WI-rapport Geloof in de samenleving is een interview opgenomen met Maarten Neuteboom in het Nederlands Dagblad (d.d. 9 april 2013).

Presentaties

Op 25 november leidde Maarten Neuteboom een gesprek bij de Dertigers over kernwaarden.

Van 23 tot 26 juni nam Maarten Neuteboom deel aan de conferentie 'Western Culture? Western Values?' georganiseerd door de Konrad Adenauer Stiftung te Cadennabia (Italië).

Op 19 juni spreekt Maarten Neuteboom bij een ALV van CDA Urk over het rapport Geloof in de samenleving.

Maarten Neuteboom spreekt op 19 juni bij het CDA Theologenberaad over het rapport Geloof in de samenleving.

Op 21 mei sprak Maarten Neuteboom bij de Raad voor Levensbeschouwing en Religie te Nijmegen over het rapport Geloof in de samenleving. De RLRN heeft als doel kennis, ontmoeting en betrokkenheid tussen levensbeschouwelijke en religieuze gemeenschappen te bevorderen.

Maarten Neuteboom ging op 7 maart in debat met Boris van der Ham op een thema-avond 'Hoe God verdween uit de raadszaal', georganiseerd door het CDA-Delft en D66-Delft.

Maarten Neuteboom gaf op 6 maart een lezing voor de CDA-Talentacademie (groep Drachten) over de vertaling van het christendemocratische gedachtegoed naar beleid.

Maarten Neuteboom ging op 12 februari in debat met o.a. Patrick van Schie (directeur Teldersstichting, WI VVD) op een thema-avond over christendemocratie, liberalisme en socialisme, georganiseerd door de JOVD.

Bijlage 2 Beschikbare rapporten WI voor het CDA

**Alle rapporten vanaf 2000 zijn te downloaden
via de site van het WI
(www.cda.nl/wi/rapporten)**

2013

[Het CDA en de maatschappelijke onderneming
Lessen in duurzaamheid](#)

[Faith in society \(engelse vertaling Geloof in de
samenleving\)](#)

[Geloof in de samenleving](#)

2012

Canon of Dutch Christian Democracy

[De woningmarkt in beweging II](#)

Canon van de Christendemocratie

[Naar een duurzame financiële sector.](#)

[Balans in logistiek en mobiliteit. Naar infrastructuur die verbindt](#)

2011

[Mens, waar ben je? \(herdruk\)](#)

[De Europese financiële crisis. Bundel lezingen van het symposium van het WI.](#)

[De ontregelde samenleving](#)

[Op zoek naar de kracht van de samenleving](#)

[Waardevast. Over de uitgangspunten van het CDA](#)

[Health Care Reforms in an Ageing European Society with a Focus on the Netherlands](#)

2010

[Toegerust op de arbeidsmarkt](#)

[Ontwikkelen doen we samen](#)

[Christenen in de politiek](#)

[Vertrouwen in ouders](#)

[Versterken en verbinden](#)

2009

[De bloedsomloop van de samenleving](#)

[Christendemocraten over de kredietcrisis](#)

[Op weg naar houdbare overheidsfinanciën](#)

[Een sociale vlaktaks](#)

[De stad terug aan de mensen](#)

